

När civilisationer faller. Ungdomars fiktionsvanor i ett (ut)bildningsperspektiv

Stefan Lundström

Det blir värre för varje minut. Världen som vi känner den håller på att gå under i brist på bildning och ingenting får elever lära sig i skolan. Man undrar hur det ska bli till slut. Åtminstone låter det stundtals så i mediedebatten när ungdomars kultur och kunskaper värderas. Inom modersmålsundervisningen har emellertid kultur, till exempel i form av fiktionstexter, en given funktion för att elever ska nå läroplanens mål om duktiga kommunikatörer som är självständiga och som hittar en trygg identitet i ett allmänmänskligt sammanhang. Det är också ett av skolans huvuduppdrag att förmedla beständiga kunskaper och gemensamma referensramar. Samtidigt skapar medieutvecklingen förändrade sätt att kommunicera och agera i olika sammanhang, och därmed också förändrade mönster för hur vi lär oss saker. Kommunikation består idag till stor del av bilder, och texter kan, som det verkar, vara nästan vad som helst. Ungdomar rör sig i multimodala textuniversum, där romaner samsas med spel, poddar, tv-serier och mycket annat på ett sätt som är ovanligt i skolan. Att hitta en balans mellan beständigheten och den ständiga förändringen torde vara en av läraruppdragets största utmaningar i dagens medieekologi. Frågor som vad det egentligen är som är beständigt och vad som förändras får relevans. Varför använder ungdomar just de texter och medier de gör och vilken betydelse har det hur de använder dem? Hur ska skolan hantera de erfarenheter och kunskaper elever bär med sig?

Med utgångspunkt i ett multiliteracies-perspektiv och i såväl klassisk litteratur som nyare mediars berättande presenterar och diskuterar föredraget ungdomars fritidsanvändning av fiktioner i relation till språk- och kunskapsutveckling i och utanför skolan. De resultat som presenteras bygger både på forskning kring fritidsanvändning av fiktioner och designbaserade utvecklingsprojekt genomförda inom gymnasieskolans svenskundervisning, där elevers erfarenheter i relation till både det beständiga och det föränderliga har varit utgångspunkten. Utifrån resultaten finns anledning att reflektera över den kunskap ungdomar bär på, de kompetenskrav som medieutvecklingen ställer och vilken roll modersmålsämnet ska spela på (ut)bildningsarenan.